

Formularul tipizat al documentului de analiză a impactului

Titlul analizei impactului (poate conține titlul propunerii de act normativ):	Analiza impactului la proiectul hotărârii Guvernului pentru aprobarea <i>Programului de stimulare a investițiilor inovatoare „373”</i>
Data:	
Autoritatea administrației publice (autor):	Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării
Subdiviziunea:	Direcția reglementarea și dezvoltarea mediului de afaceri
Persoana responsabilă și datele de contact:	Victor Ciobanu, Șef interimar, Secția politici de dezvoltare a antreprenoriatului, întreprinderilor mici și mijlocii și comerț interior, Direcția reglementarea și dezvoltarea mediului de afaceri, Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, tel. 022 250 646, e-mail: victor.ciobanu@mded.gov.md
Compartimentele analizei impactului	
1. Definirea problemei	
a) Determinați clar și concis problema și/sau problemele care urmează să fie soluționate	
<p>Programul de stimulare a investițiilor inovatoare „373” (în continuare Programul „373”) urmărește să soluționeze o serie de probleme cu care se confruntă IMM din Republica Moldova, printre care se numără:</p> <ul style="list-style-type: none"> - apetitul limitat la investiții (cererea de capital). În absența investițiilor eficiente, afacerile se confruntă cu dificultăți în a se dezvolta, ceea ce poate duce la stagnare economică și la pierderea oportunităților de afaceri, inclusiv, folosirea unui moment unic de conjunctură regională și procesul de pre-aderare la Uniunea Europeană (UE); - accesul limitat la finanțare (oferta de capital) pentru investiții în inovație și dezvoltarea afacerii; - riscul ridicat al investițiilor în afaceri inovatoare, ceea ce descurajează băncile și investitorii să finanțeze astfel de proiecte; - nivelul incipient de dezvoltare a unei culturi de inovație și antreprenoriat în Moldova ce rezultă în competitivitatea redusă a produselor și serviciilor autohtone pe piața internațională. 	
b) Descrieți problema, persoanele/entitățile afectate și cele care contribuie la apariția problemei, cu justificarea necesității schimbării situației curente și viitoare, în baza dovezilor și datelor colectate și examinate	
<p>Economia Republicii Moldova se confruntă cu numeroase provocări, inclusiv cu o creștere economică redusă. În plus, mediul de afaceri este afectat de consecințele șocurilor majore, precum și se confruntă cu bariere, cum ar fi lipsa accesului la finanțare atractivă de lungă durată (comparativ cu ratele pentru finanțare pe principalele piețe de export) și nivelul scăzut de implementarea inovației și know-how.</p>	

Pentru a sprijini dezvoltarea economiei și a facilita depășirea acestor provocări, este necesară o abordare coordonată și concentrată asupra investițiilor în inovații și afaceri. Programul „373” a fost elaborat pentru a aborda aceste probleme, prin oferirea de finanțare și, eventual, garanții financiare ca suport pentru inovații și dezvoltarea afacerilor la nivel de întreprinderi mici și mijlocii. Programul „373” va oferi acces la finanțare, permițându-le să inoveze și să-și dezvolte afacerile, generând astfel o economie mai competitivă, dinamică și diversificată.

Conform Raportului Institutul Național de Cercetări Economice¹, produsul intern brut al Republicii Moldova, conform datelor preliminare pentru anul 2022, a însumat valoarea 272 555,9 mil. MDL, în prețuri curente de piață, înregistrând, astfel, o descreștere în termeni reali cu 5,9% față de anul 2021. În anul 2022, producția industrială a înregistrat o reducere cu 5,1% (serie brută) comparativ cu anul 2021. Rezultatul înregistrat este o urmare a descreșterii producției în industria extractivă cu 4,9% f.p.s.a.p., a producției în industria prelucrătoare cu 4,5% f.p.s.a.p. și a producției și furnizării de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat cu 8,4% f.p.s.a.p.

Producția agricolă globală în Republica Moldova pentru anul 2022 s-a diminuat semnificativ cu 29,8% (în prețuri comparabile) comparativ cu anul 2021. Rezultatul dat se datorează reducerii considerabile a producției vegetale cu 36,8% f.p.s.a.p. și a diminuării producției animale cu 2,6% f.p.s.a.p. Pentru anul 2022, investițiile în activele imobilizate au atins o valoare de 31 185,9 mil. MDL, ce prezintă o valoare inferioară comparativ cu anul 2021 cu 11,6%.

Rezultatul negativ se datorează reducerii investițiilor în imobilizările corporale, care deținând o cotă de 97,3% din totalul investițiilor în active imobilizate în perioada dată, s-au redus cu 12,0%. În același timp, investițiile în activele necorporale au crescut cu 7,0% față de anul precedent și astfel au atins o cotă de 2,7% în totalul activelor imobilizate.

Volumul redus a investițiilor se datorează, inclusiv și accesului limitat al ÎMM la finanțare care la rândul său este determinat de mai mulți factori, printre cei principali fiind:

- 1. costurile mari ale creditelor (ratele efective ale dobânzilor sunt înalte în comparație cu profiturile generate și ratele aplicate pentru companii-competitori pe piețele de desfacere/export);*
- 2. deficitul de resurse financiare pe termen mediu-lung la intermediarii financiari.*

Condițiile specifice, care stau la baza materializării factorilor principali, sunt reprezentate în mare parte de:

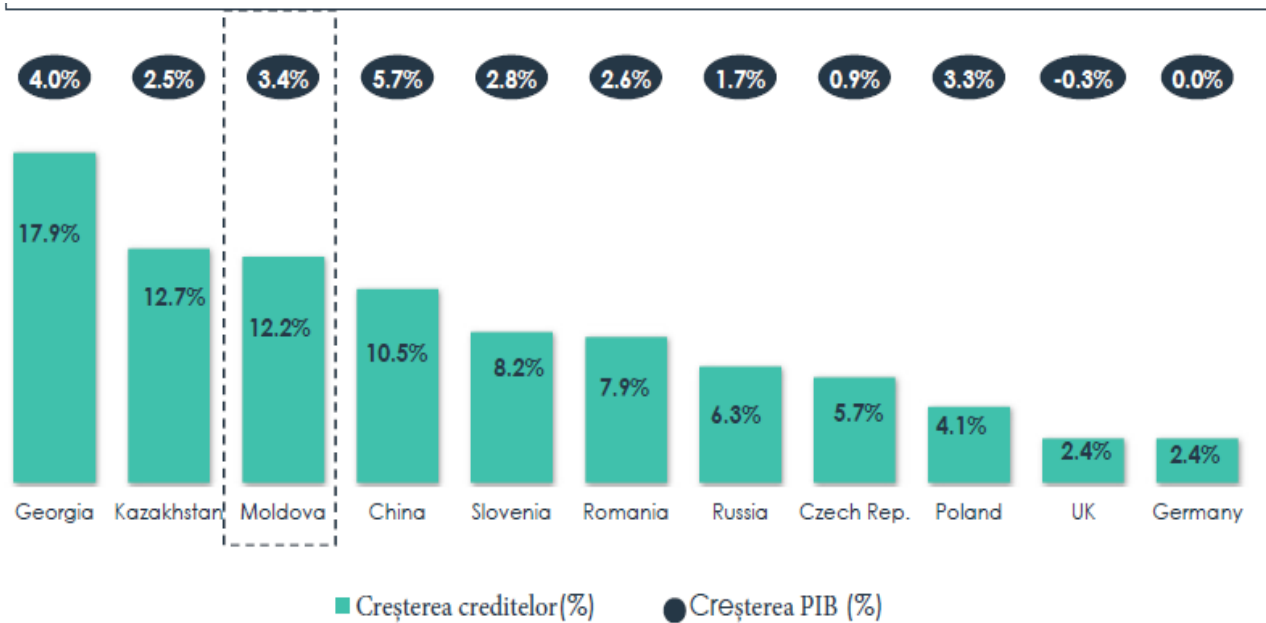
- 3. eficiența scăzută a ÎMM ca urmare utilizării tehnologiilor și proceselor învechite pe fundalul dezvoltării accelerate a piețelor internaționale;*
- 4. concentrarea ÎMM în sectoare cu volatilitate mare a eficienței economice și sensibilitate mare la șocurile externe și lipsa/insuficiența gajului;*
- previzibilitate și stabilitate economică redusă pe termen mediu și lung, riscurile de țară înalte;*
- 5. lipsa investitorilor instituționali;*
- 6. diversificarea redusă a instrumentelor de finanțare, inclusiv disfuncționalitatea pieței de capital.*

Sistemul bancar este sursa covârșitoare pentru finanțarea economiei. Unul din indicatorii elocvenți este compararea creșterii PIB și a creditelor dintr-o țară (figura 1).

În perioada anilor 2018 – 2021, Republica Moldova a înregistrat un trend ascendent al creditării economiei țării, însă acesta rămână în urmă față de alte țări cu nivel de dezvoltare cu similitudini celui din Republica Moldova, cum ar fi Georgia, Kazahstan.

¹https://ince.md/uploads/files/1682586257_met_48_es_web.pdf?fbclid=IwAR3PVH9acnXDCE7AYeSIPVDk_S_jCe5Ye8J2by6xZD4vHdEOARM4rHFRgcV8

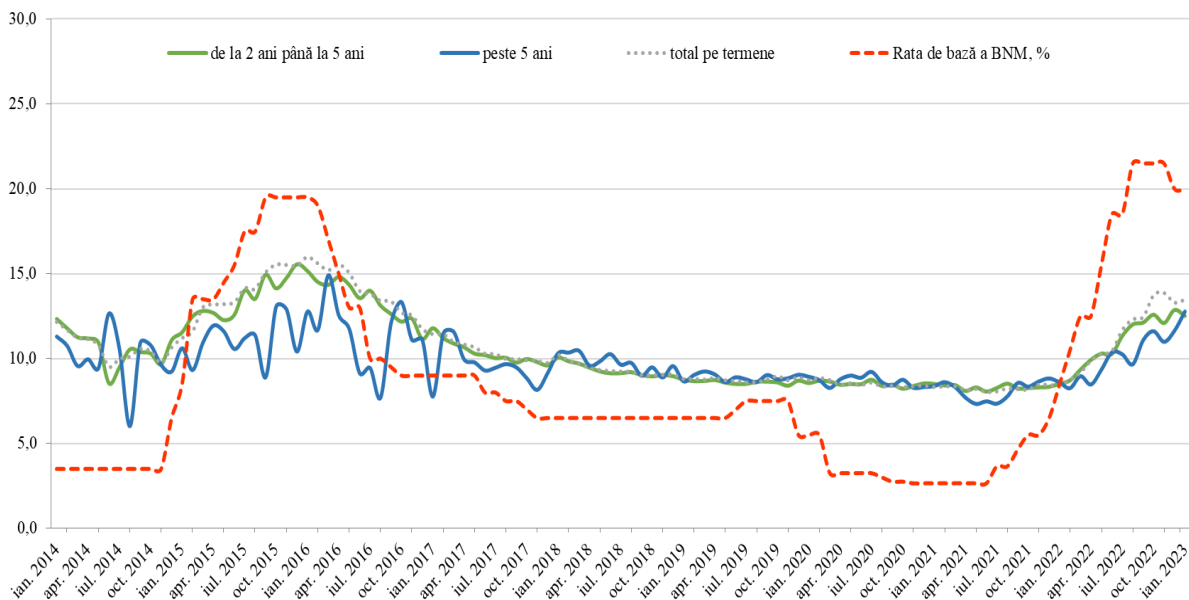
Figura nr 1. Creșterea reală a PIB-ului și ratele de creștere a creditelor 2018-2021.

Sursa: Cercetarea autorului, paginile web a băncilor centrale din țările respective

În același timp, politica monetară în perioadele de criză, menită să tempereze procesele inflaționiste, acționează asupra costului creditelor pe termen mediu și lung, inhibând creditarea proiectelor investiționale și crescând riscurile de insolvență (figura nr. 2).

Figura nr 2. Evoluția ratelor dobânzilor la creditele noi acordate în lei moldovenești persoanelor juridice pe termen de 2-5 ani, peste 5 ani și la toate termenele și rata de bază stabilită a BNM, %

Sursa: BNM

Ciclurile economice și costurile majorate ale resurselor financiare duc la un trend descendent a cererii de credite investiționale, ceea ce rezultă în aprofundarea crizelor economice. Anterior anului 2022, dobânzile medii ponderate la creditele noi acordate în lei au ajuns la valori sub 7% anual, iar dobânzile medii ponderate la creditele noi acordate persoanelor juridice pe termen de 2 ani și mai mult, la valori minime apropiate de 7% anual. Ca urmare a factorilor externi și intervențiile sporite a BNM pentru adresarea provocărilor, cum este perioada 2022-2023, dobânda medie ponderată la

creditele cu termen peste 2 ani a atins valori aproape duble, astfel în lunile de iarnă ale 2022-2023 ratele anuale au urcat la valorile de 12,5-12,9% anual.

Pentru a încuraja activitatea investițională a IMM este necesară o intervenție decisivă pe dimensiunea facilitării accesului la finanțare, precum urmează:

- Creșterea accesibilității la finanțare: se reduce costul creditului prin subvenționarea dobânzilor și/sau prin garantarea creditelor, ceea ce ar face creditele mai accesibile pentru IMM-uri.
- Stimularea inovației și a transferului de tehnologie prin crearea unui mediu de afaceri inovator și prin acordarea de sprijin IMM-urilor care implementează inovațiile și investesc în cercetare și dezvoltare.

c) Expuneți clar cauzele care au dus la apariția problemei

Principalele cauze care determină accesul limitat la finanțare a IMM-urilor în Republica Moldova sunt următoarele:

- Garanțiile insuficiente sau inadecvate: Băncile solicită garanții pentru a acorda împrumuturi IMM-urilor. Uneori, garanțiile cerute sunt mai mari decât ceea ce IMM-urile pot oferi sau sunt inadecvate, fapt ce face accesul la finanțare să fie limitat.

- Risc crescut: IMM-urile sunt percepute ca având un risc mai mare decât companiile mari, deoarece sunt mai vulnerabile la schimbările din piață sau la impactul evenimentelor neprevăzute. Din acest motiv, băncile pot percepe un risc mai mare în a acorda împrumuturi IMM-urilor și pot fi mai reticente în a face acest lucru.

- Lipsa de experiență/cunoștințe în implementarea proiectelor investiționale: Unii antreprenori nu au experiența necesară în administrarea unui proiect investițional. Aceasta poate fi percepută ca un risc de către bănci, ceea ce poate face ca accesul la finanțare să fie limitat.

- Probleme de lichiditate: unele IMM-uri pot avea dificultăți în gestionarea fluxului de numerar și a lichidităților, ceea ce poate face ca băncile să perceapă un risc mai mare în a acorda împrumuturi.

- Condiții macroeconomice slabe: Unele condiții macroeconomice, cum ar fi instabilitatea politică, inflația ridicată și volatilitatea cursului de schimb, pot afecta în mod negativ accesul IMM-urilor la finanțare prin reducerea încrederii investitorilor și a creditorilor.

d) Descrieți cum a evoluat problema și cum va evolua fără o intervenție

Nivelul scăzut de investiții în Republica Moldova a fost o problemă persistentă, care a afectat în mod negativ dezvoltarea economică a țării. Această problemă a fost cauzată de o serie de factori, inclusiv instabilitatea politică și economică, șocuri externe, corupția, lipsa infrastructurii adecvate, etc. Pentru anul 2022², investițiile în activele imobilizate au fost reduse cu 11,6%. Rezultatul negativ se datorează reducerii investițiilor în imobilizările corporale, care deținând o cotă de 97,3% din totalul investițiilor în active imobilizate în perioada dată s-au redus cu 12,0%. În cadrul investițiilor în imobilizări corporale diminuări s-au înregistrat la toate categoriile, însă cele mai pronunțate diminuări au fost atinse de investițiile în construcții inginerești (-1,4%), clădirile nerezidențiale (-13,7%) și clădirile rezidențiale (-13,3%). Investițiile în Mașini/utilaje și Mijloace de transport reprezintă aproximativ 40% din totalul investițiilor, ceea ce nu asigură dezvoltarea economică a companiilor locale. Sursa principală a investițiilor sunt mijloacele proprii

² Sursa: www.ince.md

ale investitorilor, ce în 2022 s-au redus cu 11,6% și a atins o cotă de 62,4 % din totalul surselor de finanțare.

Fără o intervenție adecvată, această problemă ar putea continua să se agraveze. Lipsa de investiții ar putea duce la stagnarea economiei, la creșterea nivelului de sărăcie, la scăderea nivelului de trai și la creșterea emigrării forței de muncă. În plus, lipsa de investiții ar putea duce la o dependență mai mare de ajutoarele financiare din partea altor țări sau organizații internaționale.

Programul „373” are potențialul de a contribui semnificativ la abordarea acestei probleme. Prin furnizarea de finanțare și suport pentru IMM-uri, Programul „373” poate stimula creșterea economică și crearea de locuri de muncă bine plătite, în timp ce ajută la dezvoltarea sectorului privat din Republica Moldova. Aceasta ar putea avea un efect de levier asupra economiei, atrăgând noi investitori și stimulând creșterea economiei.

e) Descrieți cadrul juridic actual aplicabil raporturilor analizate și identificați carențele prevederilor normative în vigoare, identificați documentele de politici și reglementările existente care condiționează intervenția statului

Ca răspuns la cele menționate mai sus în prezentul document, Guvernul a priorizat crearea condițiilor, în care întreprinderile să se ajusteze la noua realitate și să-și sporească competitivitatea produselor și serviciilor. Astfel, în cadrul Programului de activitate „Moldova vremurilor bune”, Guvernul și-a propus ca obiectiv susținerea IMM prin programe de finanțare.

În speță, una dintre acțiunile prioritare a fost crearea Fondului pentru antreprenoriat și creștere economică (FACEM) în calitate de fond local de investiții, care să ofere diverse tipuri de finanțări pentru apariția și dezvoltarea întreprinderilor menționate. Această inițiativă a fost transpusă în acțiunea 4.7.9. „Elaborarea pachetului de reglementări pentru constituirea fondului de creditare cu dobândă redusă și a programului de finanțare a întreprinderilor mici și mijlocii” din Planul de acțiuni al Guvernului pentru anii 2021-2022, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.235/2021, precum și în activitatea 3.13 „Elaborarea pachetului de reglementări pentru constituirea fondului de creditare cu dobândă redusă și a programului de finanțare a IMM” din Planul de activitate al Ministerului Economiei pentru anul 2022, aprobat prin Ordinul ministrului Economiei nr.27/2022.

Având în vedere necesitatea acordării suportului mediului de afaceri, se impune necesitatea reglementării inițiativei pentru implementarea programului de compensare a dobânzilor la creditele investiționale. Prin urmare, se propune Guvernului aprobarea unui Program cu denumirea generică *Programul de stimulare a investițiilor inovatoare „373”* care va fi implementat de către IP ODA, în virtutea misiunii sale de a implementa politica statului privind susținerea dezvoltării antreprenorialului, inclusiv a întreprinderilor mici și mijlocii. Programul se va baza pe prevederile stipulate în statutul ODA, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 487/2022, și va fi în concordanță cu strategiile și programele aprobate de Guvern.

2. Stabilirea obiectivelor

a) Expuneți obiectivele (care trebuie să fie legate direct de problemă și cauzele acesteia, formulate cuantificat, măsurabil, fixat în timp și realist)

Indicatori de performanță:

- Numărul de credite investiționale acordate IMM-urilor va crește cu 25% în următorii 3 ani. (sursa: Banca Națională a Moldovei)
- Valoarea totală a creditelor investiționale acordate IMM-urilor va crește cu 10% în următorii 3 ani. (sursa: Banca Națională a Moldovei)

- Valoarea totală a exporturilor realizate de IMM-uri va crește cu 30% în următorii 3 ani. (sursa: Organizația Mondială a Comerțului)
- Gradul de eficiență și productivitate a IMM-urilor va crește cu 20% în următorii 3 ani (nu există date specifice, însă conform clasamentului Doing Business al Băncii Mondiale, Moldova se situează pe locul 47 din 190 (2020) de țări în ceea ce privește ușurința în a face afaceri)
- Reducerea ratei dobânzii pentru IMM-uri cu cel puțin 5% în comparație cu ratele pentru companiile mai mari, în următorii 5 ani. (sursa: Banca Națională a Moldovei)
- Creșterea cotei creditelor investiționale, direcționate spre echipamente/mașini/ transport cu 10% (sursa: Banca Națională a Moldovei)
- IMM-urile vor înregistra o creștere medie a salarii de 30% în următorii 3 ani (sursa: Biroul Național de Statistică)
- Numărul de inovații implementate în sectorul privat sau un loc mai ridicat în clasamentul Global Innovation Index (nu există date specifice, însă conform clasamentului Global Innovation Index, Moldova se situează pe locul 81 din 131 (2020) de țări analizate în ceea ce privește performanțele în inovare).

3. Identificarea opțiunilor

a) Expuneți succint opțiunea „a nu face nimic”, care presupune lipsa de intervenție

Fără o intervenție a statului, accesul mediului de afaceri la resursele financiare împrumutate va continua să fie limitat, ceea ce va duce la o scădere a investițiilor și dezvoltării economice. Acest lucru se va manifesta prin:

- Încetinirea creșterii economice a țării, întrucât investițiile sunt un motor important al creșterii economice;
- Reducerea competitivității întreprinderilor, deoarece acestea nu vor putea accesa resursele necesare pentru a-și îmbunătăți capacitățile și a investi în tehnologie și inovare;
- Scăderea numărului de locuri de muncă cu salarii competitive în sectorul privat, deoarece întreprinderile nu vor putea să-și extindă operațiunile sau să creeze noi afaceri din lipsa resurselor financiare;
- Încetinirea procesului de dezvoltare a sectorului privat, deoarece întreprinderile nu vor putea să-și realizeze potențialul maxim de creștere și inovare din cauza lipsei de resurse financiare.

b) Expuneți principalele prevederi ale proiectului, cu impact, explicând cum acestea țintesc cauzele problemei, cu indicarea inovațiilor și întregului spectru de soluții/drepturi/obligații ce se doresc să fie aprobate

Programul „373” are drept scop asigurarea cu finanțări accesibile a întreprinderilor mici și mijlocii care implementează proiecte investiționale inovative, prin acordarea creditelor investiționale de către bănci, cu compensarea parțială a ratei dobânzii de către stat și garantarea, după caz, a creditelor cu garanții financiare.

Principalele caracteristici ale Programului „373”:

1. Tipul instrumentului de finanțare: Credit cu compensare parțială a costului creditului;
2. Beneficiari: IMM care implementează proiecte investiționale inovative;
3. Rata maximă a dobânzii la creditele investiționale este plafonată până la 15% anual pentru creditele în MDL și 6,5% anual pentru creditele în valută și se va forma după cum urmează:
  - i. Pentru creditele acordate în lei, din suma următoarelor componente:
    - a) rata de referință calculată ca rata medie ponderată a dobânzilor la depozitele noi atrase în monedă națională cu termenul de la 6 la 12 luni;

b) o marjă maximă de până la 3%;

c) comisionul de garantare datorat către IP ODA pentru garanția financiară din partea FGC, în caz că există;

ii. Pentru creditele acordate în valută din suma următoarelor componente:

a) rata de referință calculată ca rata medie ponderată a dobânzilor la depozitele noi atrase în valută cu termenul de la 6 la 12 luni;

b) o marjă maximă de până la 3%;

c) comisionul de garantare datorat către IP ODA pentru garanția financiară din partea FGC, în caz că există.

Notă: Plafonul maxim a dobânzii aplicate la credite (15% anual pentru MDL și 6,5% anual pentru valută) a fost stabilit în baza datelor BNM din anii 2020-2023 disponibile, privind mărimea maximă a ratei medii ponderate a dobânzilor la creditele noi acordate de bănci cu termenul de la 2 la 5 ani (MDL – 13,59%/an; Valută – 5,64%/an) + o prognoză a inflației în anul 2023 de cca 12% (nivelul maxim al intervalului de incertitudine prognozat de BNM pentru finele lunii decembrie 2023, descris în [Raportul asupra inflației din februarie 2023](#)).

4.Rata dobânzii la credite pentru beneficiari:

- 3% anual la creditele în EUR/USD;

- 7% anual la creditele în lei;

5.Tipul creditului: investițional;

6.Valoarea maximă a creditului compensat – 15 mil lei;

7.Perioada de maturitate a creditului: 3 - 7 ani;

8.Perioada de compensare a dobânzii: 7 ani;

9.Garanție din Fondul de Garantare a Creditelor - la necesitate, dar nu mai mult de 40% din valoarea creditului solicitat;

10. Sursa creditului: din resursele băncilor;

11. Sursa compensației: Bugetul de stat;

12. Implementator: ODA în parteneriat cu băncile comerciale;

13. Acces egal la resurse după principiul *Primul venit – primul servit*;

14. ÎMM pot beneficia de unul sau mai multe credite fără ca compensația dobânzilor să depășească plafonului *de minimis* ținând cont de orice alt suport din partea statului

15. Decizia de acordare a creditului: de către bancă conform condițiilor Programului și a manualului operațional aprobat de IP ODA;

16. Plafoanele cheltuielilor administrative de lansare și implementare a Programului se aprobă de către Consiliul IP ODA.

Finanțarea activităților prevăzute conform Programului „373” se va efectua prin intermediul Fondului pentru antreprenariat și creștere economică a Moldovei (FACEM), din contul și în limitele alocațiilor stabilite în bugetul de stat pentru anul respectiv, precum și din contul asistenței financiare externe.

Impactul estimat al Programului „373”

1.Stimularea de credite investiționale noi acordate de circa ~20% din soldul actual de credite acordat ÎMM (20,5 mlrd lei), sau circa 4 mlrd lei.

2.Sumă resurselor financiare necesare pentru a compensa dobânzile la credite în cadrul Programului, în baza datelor prognozate, este de circa 460 mln lei, inclusiv 15 mln lei provizioane pentru acoperirea eventualelor riscuri valutare.

c) Expuneți opțiunile alternative analizate sau explicați motivul de ce acestea nu au fost luate în considerare

Opțiunea alternativă analizată este de a acorda resurse financiare pe termen mediu și lung către băncile comerciale, la costuri confortabile pentru mediul de afaceri în vederea finanțării proiectelor investiționale, în sumă totală de cca 460 mln lei, față de 4 mlrd lei.

În această situație, stimularea de credite investiționale noi acordate ar reprezenta doar ~2,2% din soldul actual de credite acordat ÎMM (20,5 mlrd lei) față de circa ~20%, sau circa 4 mlrd lei prezentată la p. 3 b) din prezentul document, impactul asupra economiei fiind unul redus.

4. Analiza impacturilor opțiunilor

a) Expuneți efectele negative și pozitive ale stării actuale și evoluția acestora în viitor, care vor sta la baza calculării impacturilor opțiunii recomandate

În cazul opțiunii alternativei analizate, stimularea de credite investiționale noi acordate ar reprezenta doar ~2,2% din soldul actual de credite acordat ÎMM (20,5 mlrd lei) impactul asupra economiei ar fi unul redus, față de stimularea de credite investiționale noi acordate de circa ~20%, sau circa 4 mlrd lei care poate fi obținută din implementarea Programului „373”.

b¹) Pentru opțiunea recomandată, identificați impacturile completând tabelul din anexa la prezentul formular. Descrieți pe larg impacturile sub formă de costuri sau beneficii, inclusiv părțile interesate care ar putea fi afectate pozitiv și negativ de acestea

Opțiunea recomandată, este „implementarea intervenției statului, adică a Programului „373”.

b²) Pentru opțiunile alternative analizate, identificați impacturile completând tabelul din anexa la prezentul formular. Descrieți pe larg impacturile sub formă de costuri sau beneficii, inclusiv părțile interesate care ar putea fi afectate pozitiv și negativ de acestea

Nu a fost analizat, nefiind considerată o analiză a unor probleme complexe de impact asupra activității de întreprinzător.

c) Pentru opțiunile analizate, expuneți cele mai relevante/iminente riscuri care pot duce la eșecul intervenției și/sau schimba substanțial valoarea beneficiilor și costurilor estimate și prezentați presupuneri privind gradul de conformare cu prevederile proiectului a celor vizate în acesta

Riscurile de bază care ar putea determina eșecul intervenției statului sunt:

- **Riscul de selecție adversă:** Acest risc se referă la faptul că Programul „373” poate acorda finanțare unor ÎMM-uri care nu sunt viabile din punct de vedere economic sau care nu au capacitatea de a rambursa împrumuturile. Acest risc va fi redus prin implementarea unor criterii clare de eligibilitate și de analiză a riscului de către bănci.

- **Riscul moral:** Acest risc se referă la faptul că ÎMM-urile ar putea să nu își onoreze obligațiile de rambursare a împrumuturilor din moment ce știu că Programul „373” va oferi oportunități de finanțare în viitor. Pentru a reduce acest risc, vor fi implementate măsuri de monitorizare și de urmărire a performanței ÎMM-urilor beneficiare.

- **Riscul de mediu:** Programul „373” ar putea să finanțeze ÎMM-uri care desfășoară activități care afectează mediul înconjurător sau care nu respectă normele și reglementările privind protecția mediului. Acest risc va fi mitigat prin implementarea unor criterii clare de eligibilitate.

- **Riscul de volatilitate macroeconomică:** Programul „373” poate fi afectat de fluctuațiile economice sau de schimbările politice care ar putea afecta capacitatea ÎMM-urilor de a rambursa împrumuturile. Pentru a reduce acest risc, se vor implementa măsuri de gestionare a riscului valutar și de monitorizare a evoluțiilor macroeconomice.

<ul style="list-style-type: none"> • Riscul de fraudă: Există un risc că unii solicitanți de finanțare ar putea să ofere informații incorecte sau să falsifice documente pentru a obține finanțare. Pentru a reduce acest risc, vor fi implementate proceduri stricte de verificare a informațiilor și de monitorizare a utilizării fondurilor. • Riscul de capitalizare a FACEM: Pentru anul 2023 sunt bugetate resurse de capitalizare al FACEM din bugetul de stat în valoare de circa 250 mil lei. Pentru anii următori se preconizează o capitalizare din diverse surse (buget de stat, parteneri de dezvoltare, etc.) în valoare de până la 2 mlrd lei. În condițiile neidentificării resurselor de capitalizare, intervenția nu va avea efectul scontat.
<p>d) Dacă este cazul, pentru opțiunea recomandată expuneți costurile de conformare pentru întreprinderi, dacă există impact disproporționat care poate distorsiona concurența și ce impact are opțiunea asupra întreprinderilor mici și mijlocii. Se explică dacă sânt propuse măsuri de diminuare a acestor impacturi</p>
<p>Costurile de conformare pentru întreprinderi referitoare la Programul „373” ar putea include documentația necesară pentru elaborarea planului de afaceri și solicitarea creditului investițional, precum și eventualele taxe și comisioane aferente procesului de acordare a creditului. În plus, întreprinderile ar putea fi obligate să furnizeze informații financiare detaliate, precum bilanțuri și conturi de profit și pierdere, în vederea evaluării eligibilității lor pentru a obține un credit.</p> <p>În ceea ce privește impactul disproporționat asupra concurenței, există riscul ca întreprinderile mai mici și mai puțin cunoscute să fie dezavantajate în comparație cu cele mai mari și mai puternice, care ar putea obține mai ușor credite investiționale. Pentru a diminua acest risc ODA va introduce măsuri de monitorizare și raportare a programului, care să asigure transparența și să prevină orice practici discriminatorii sau distorsionări ale concurenței.</p> <p>De asemenea, ar putea fi implementate programe de asistență și susținere a întreprinderilor mici și mijlocii prin alte Programe ODA, pentru a le oferi oportunități egale de a accesa creditele investiționale și pentru a le ajuta să-și dezvolte capacitățile și resursele necesare pentru a deveni mai competitive pe piață.</p>
<p><u>Concluzie</u></p> <p>e) Argumentați selectarea unei opțiuni, în baza atingerii obiectivelor, beneficiilor și costurilor, precum și a asigurării celui mai mic impact negativ asupra celor afectați</p>
<p>Comparațiile efectelor economice generate de opțiunile realizate, denotă că opțiunea recomandată are un impact pozitiv asupra economiei naționale, iar cota/ponderea costurilor mediului de afaceri de atragerea finanțării pentru proiectele investiționale se va reduce ca efect al implementării intervenției preconizate a statului.</p>
<p>5. Implementarea și monitorizarea</p>
<p>a) Descrieți cum va fi organizată implementarea opțiunii recomandate, ce cadru juridic necesită a fi modificat și/sau elaborat și aprobat, ce schimbări instituționale sânt necesare</p>
<p>Pentru implementarea opțiunii recomandate este necesară aprobarea Programului de stimulare a investițiilor inovatoare „373” prin Hotărâre de Guvern. Programul va fi implementat de către Instituția Publică Organizația pentru Dezvoltarea Antreprenoriatului, conform mecanismului descris la compartimentul 3, litera b).</p>
<p>b) Indicați clar indicatorii de performanță în baza cărora se va efectua monitorizarea</p>

Indicatorii de monitorizare a rezultatelor intervenției sunt:

1. Valoarea totală a creditelor investiționale acordate ÎMM
2. Numărul de credite investiționale acordate ÎMM
3. Numărul de proiecte finanțate
4. Valoarea totală a exporturilor realizate de ÎMM
5. Suma medie a unui credit/proiect de finanțare
6. Suma cheltuielilor de compensare a dobânzilor
7. Gradul de eficiență și productivitate a ÎMM
8. Cota creditelor investiționale, direcționate spre echipamente/mașini/transport
9. Valoarea salariului mediu per companie

c) Identificați peste cât timp vor fi resimțite impacturile estimate și este necesară evaluarea performanței actului normativ propus. Explicați cum va fi monitorizată și evaluată opțiunea

Efectele de la implementarea Programului „373” vor putea fi estimate în decurs de 1 an de la implementare, pe partea ce ține de proiectele investiționale. Efectele economice asupra ÎMM-ilor și economiei naționale va putea fi cuantificat după anul 3 de implementare al programului.

6. Consultarea

a) Identificați principalele părți (grupuri) interesate în intervenția propusă

Principalele părți (grupuri) interesate în intervenția propusă:

- Mediul de afaceri;
- Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării;
- IP ODA;
- Ministerul Finanțelor;
- Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare;
- Banca Națională a Moldovei;
- Băncile comerciale;
- Comisia Națională a Pieței Financiare;
- Asociația Băncilor;
- Asociații reprezentative mediului de afaceri.

b) Explicați succint cum (prin ce metode) s-a asigurat consultarea adecvată a părților

Proiectul Hotărârii de Guvern urmează a fi supus expertizei anticorupție și expertizei juridice în cadrul procesului de avizare/expertizare și consultare publică;

c) Expuneți succint poziția fiecărei entități consultate față de documentul de analiză a impactului și/sau intervenția propusă (se expune poziția a cel puțin unui exponent din fiecare grup de interese identificat)

După etapa de consultări publice.

Anexă

Tabel pentru identificarea impacturilor

Categoriile de impact	Punctaj atribuit		
	Opțiunea propusă	Opțiunea alternativă 1	Opțiunea alternativă 2
Economic			

costurile desfășurării afacerilor	3		
povara administrativă	2		
fluxurile comerciale și investiționale	3		
competitivitatea afacerilor	2		
activitatea diferitor categorii de întreprinderi mici și mijlocii	3		
concurența pe piață	1		
activitatea de inovare și cercetare	2		
veniturile și cheltuielile publice	2		
cadrul instituțional al autorităților publice	2		
alegerea, calitatea și prețurile pentru consumatori	3		
bunăstarea gospodăriilor casnice și a cetățenilor	1		
situația social-economică în anumite regiuni	2		
situația macroeconomică	1		
alte aspecte economice	1		
Social			
gradul de ocupare a forței de muncă	1		
nivelul de salarizare	1		
condițiile și organizarea muncii	0		
sănătatea și securitatea muncii	0		
formarea profesională	0		
inegalitatea și distribuția veniturilor	1		
nivelul veniturilor populației	1		
nivelul sărăciei	1		
accesul la bunuri și servicii de bază, în special pentru persoanele social-vulnerabile	0		
diversitatea culturală și lingvistică	0		
partidele politice și organizațiile civice	0		
sănătatea publică, inclusiv mortalitatea și morbiditatea	0		
modul sănătos de viață al populației	0		
nivelul criminalității și securității publice	0		
accesul și calitatea serviciilor de protecție socială	0		
accesul și calitatea serviciilor educaționale	0		
accesul și calitatea serviciilor medicale	0		
accesul și calitatea serviciilor publice administrative	0		
nivelul și calitatea educației populației	0		
conservarea patrimoniului cultural	0		
accesul populației la resurse culturale și participarea în manifestații culturale	0		
accesul și participarea populației în activități sportive	0		

discriminarea	0		
alte aspecte sociale	0		
De mediu			
clima, inclusiv emisiile gazelor cu efect de seră și celor care afectează stratul de ozon	1		
calitatea aerului	1		
calitatea și cantitatea apei și resurselor acvatice, inclusiv a apei potabile și de alt gen	1		
biodiversitatea	0		
flora	0		
fauna	0		
peisajele naturale	0		
starea și resursele solului	1		
producerea și reciclarea deșeurilor	1		
utilizarea eficientă a resurselor regenerabile și neregenerabile	2		
consumul și producția durabilă	1		
intensitatea energetică	0		
eficiența și performanța energetică	2		
bunăstarea animalelor	0		
riscuri majore pentru mediu (incendii, explozii, accidente etc.)	1		
utilizarea terenurilor	0		
alte aspecte de mediu	0		
<p><i>Tabelul se completează cu note de la -3 la +3, în drept cu fiecare categorie de impact, pentru fiecare opțiune analizată, unde variația între -3 și -1 reprezintă impacturi negative (costuri), iar variația între 1 și 3 – impacturi pozitive (beneficii) pentru categoriile de impact analizate. Nota 0 reprezintă lipsa impacturilor. Valoarea acordată corespunde cu intensitatea impactului (1 – minor, 2 – mediu, 3 – major) față de situația din opțiunea „a nu face nimic”, în comparație cu situația din alte opțiuni și alte categorii de impact. Impacturile identificate prin acest tabel se descriu pe larg, cu argumentarea punctajului acordat, inclusiv prin date cuantificate, în compartimentul 4 din Formular, lit. b¹) și, după caz, b²), privind analiza impacturilor opțiunilor.</i></p>			
Anexe			
Proiecție indicatori Program de stimulare a investițiilor inovatoare „373”			

Anexă. Proiecție indicatori Program de stimulare a investițiilor inovatoare „373”

Indicatori	Unitatea de măsură	Anul								Total
		2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Suma creditelor debursate	lei	2 100 000 000	1 900 000 000							4 000 000 000
Rata medie a dobânzii la credit										
<i>în MDL</i>	<i>% anual</i>	<i>13,35%</i>	<i>12,35%</i>	<i>11,35%</i>	<i>11,85%</i>	<i>12,35%</i>	<i>12,35%</i>	<i>12,35%</i>	<i>12,35%</i>	<i>12,21%</i>
<i>în valută străină</i>	<i>% anual</i>	<i>5,53%</i>	<i>4,53%</i>	<i>4,00%</i>	<i>4,35%</i>	<i>4,35%</i>	<i>4,50%</i>	<i>4,50%</i>	<i>4,00%</i>	<i>4,45%</i>
Rata medie a dobânzii compensate										
<i>în MDL</i>	<i>% anual</i>	<i>6,35%</i>	<i>5,35%</i>	<i>4,35%</i>	<i>4,85%</i>	<i>5,35%</i>	<i>5,35%</i>	<i>5,35%</i>	<i>5,35%</i>	<i>5,29%</i>
<i>în valută străină</i>	<i>% anual</i>	<i>2,53%</i>	<i>1,53%</i>	<i>1,00%</i>	<i>1,35%</i>	<i>1,35%</i>	<i>1,50%</i>	<i>1,50%</i>	<i>1,00%</i>	<i>1,47%</i>
Suma dobânzilor la credit TOTAL		47 986 667	288 601 111	253 701 389	213 333 333	166 159 722	109 993 056	53 826 389	5 677 083	1 139 278 750
<i>în MDL</i>	<i>lei</i>	<i>33 931 250</i>	<i>211 150 694</i>	<i>187 590 278</i>	<i>155 937 500</i>	<i>121 784 722</i>	<i>80 618 056</i>	<i>39 451 389</i>	<i>4 288 194</i>	<i>834 752 083</i>
<i>în valută străină</i>	<i>echiv. în lei</i>	<i>14 055 417</i>	<i>77 450 417</i>	<i>66 111 111</i>	<i>57 395 833</i>	<i>44 375 000</i>	<i>29 375 000</i>	<i>14 375 000</i>	<i>1 388 889</i>	<i>304 526 667</i>
Suma compensării dobânzilor total		22 570 000	117 628 889	88 423 611	81 388 889	67 548 611	44 715 278	21 881 944	2 204 861	446 362 083
<i>în MDL</i>	<i>lei</i>	<i>16 139 583</i>	<i>91 470 139</i>	<i>71 895 833</i>	<i>63 576 389</i>	<i>52 756 944</i>	<i>34 923 611</i>	<i>17 090 278</i>	<i>1 857 639</i>	<i>349 710 417</i>
<i>în valută străină</i>	<i>echiv. în lei</i>	<i>6 430 417</i>	<i>26 158 750</i>	<i>16 527 778</i>	<i>17 812 500</i>	<i>14 791 667</i>	<i>9 791 667</i>	<i>4 791 667</i>	<i>347 222</i>	<i>96 651 667</i>
Sold provizion la dobândă credite în VS	lei	7 611 319	6 886 431							14 497 750
TOTAL CHELTUIELI DE COMPENSARE (Suma dobânzilor compensate + provizioane)	lei	30 181 319	124 515 320	88 423 611	81 388 889	67 548 611	44 715 278	21 881 944	2 204 861	460 859 833